

Böcker till redaktionen

Anna Berggren

När du blir över sjuttio

Wahlström & Widstrand, Helsingborg 1977, 80 s

Socialstyrelsen redovisar 1977:8

Långvårdsenkäten

Liber, Stockholm 1977, 82 s

Socialministeriet, sept 1977

Almindelig vejledning om udbygningsplaner på sociale og sundhedsmæssige områder

Scantryk, Köpenhamn 1977, 113 s

Dagmar Lagerberg/PRU-gruppen

Föräldravåld mot barn

LiberFörlag, Helsingborg 1977, 134 s

Benny Lihme & Kurt Palsvig

Effekten af behandling på børne- og ungdomshjem

Socialforskningsinstituttet publikation 78

Teknisk forlag, Köpenhamn 1977, 392 s, ca dkr 48.-

Socialstyrelsen

Barnomsorgen i siffror 1977-81

Sammanställning av kommunernas barnomsorgsplaner 1977-81 m m
GOTAB, Stockholm 1977, 62 s

Socialstyrelsen redovisar 1977:10

Social samverkan

Liber, Stockholm 1977, 179 s

Brottsförebyggande rådet, Rapport 1977:7

Nytt straffsystem

Idéer och förslag

LiberFörlag, Kristianstad 1977, 440 s

Hanne Reintoft

Om familjen 2

Hans Rietzels Forlag, Viborg 1977, 112 s

Socialstyrelsen redovisar 1977:9

Fyra pionjärprojekt med samhällsarbete

LiberFörlag, Stockholm 1977, 216 s

Verdandi - socialpolitisk debatt 7

En bok om könsroller

Verdandi, Växjö 1977, 79 s

Helm Stierlin

Mänskliga relationer

Natur och Kultur, Stockholm 1977, 140 s, ca kr 45,- inkl moms

Seymour Perlin

Självmordet

Natur och Kultur, Malmö 1977, 235 s, ca kr 75,- inkl moms

Pockettidningen R nr 5

Vi är inte döda än!

Prisma, Lund 1977, 96 s, ca kr 20,- inkl moms

Christian Ylander, Björn Larsson-Lindman

Den tabubelagda rädsan

Askild & Kärnekull, Stockholm 1977, 95 s, ca kr 42,- inkl moms

Svante Nycander

De fördömda scientologerna

Proprius förlag, Simrishamn 1977, 157 s.

Svein Haugsgjerd, Fredrik Engesträd

Seks samtaler om psykiatri

Hans Reitzel Forlag, Haderslev 1977, 174 s, ca dkr 57.20

I dagens frågor

Red: Sten Söderberg

Sommartid?

En vettig uppfinning från första världskrigets dagar har åter aktualiserats. Sverige har av någon anledning inte följt med i svängarna då det gäller sommartid (som finns året runt i Frankrike och under somrarna i Britannien och Italien). Nu står Österrike, Västtyskland och Danmark på tur att införa vad som på engelska kallas daylight saving - dagsljussparande. Europarådet har rekommenderat samråd om enhetlig sommartid och därför har handelsdepartementet sänt ut en memoria om för- och nackdelar.

På pluskontot står bl a viss energibesparing, ökad trafiksäkerhet och positiva hälsoeffekter. På minussidan står de olägenheter det skulle innebära för jordbruket och för fisket.

Fördelar

En viss energibesparing vid ändrad tidberäkning. Den är störst vid ändrad normaltid och blir vid sommartid större ju längre period som omfattas.

De positiva verkningarna ur hälso-, trivsel- och turismsynpunkt anses vara störst under mars-maj och september-november. Ny normaltid skulle alltså här vara att föredra.

Ur arbetstidssynpunkt skulle ny normaltid innebära vissa olägenheter och sommartid är att föredra.

Med införd sommartid bedöms antalet personskadeolyckor minska med lågt räknat 60 stycken per år under perioden maj-september. Det motsvarar en minskning av antalet skadade eller dödade i trafiken med över 100 personer.

Ur kommunikationssynpunkt betonas de trafiktekniska, servicemässiga och ekonomiska problem som uppstår om EG-länderna men inte Sverige inför sommartid. Särskilt viktigt är en samordning med Danmark.

Nackdelar

För jordbrukets del skulle sommartid eller ny normaltid medföra besvärligheter under skördetiden. Sannolikt skulle tidsändring också medföra vissa störningar i mjölkproduktionen. Ny normaltid skulle möjligen betyda mindre olägenheter.

Vissa problem skulle också uppstå för kustfisket vid både sommartid och ny normaltid. Den effektiva fisketiden skulle bli minska med en timme.

Enligt promemorian skulle den viktigaste fördelen med att införa sommartid ligga i att man behöll tidsgemenskapen med större delen av de länder som normalt har mellanuropeisk tid. Kommunikationsnerna skulle inte behöva komma i otakt.

En förutsättning för detta sägs dock vara att de västeuropeiska länderna enas om en gemensam period för sommartid.

Den som först hittade på att dra klockan tillbaka var en engelsk byggmästare i början av vårt sekel som ville att folk skulle få en hälsosam fritid medan det är ljus. Alltså socialmedicinska skäl. Det första land i världen som införde sommartid var – ja, faktiskt Sverige!

Liten ökning av examinerade sjuksköterskor

Under läsåret 1976/77 genomgick sammanlagt 2787 elever grundutbildning för sjuksköterskor vid sjuksköterskeskolorna. Läsåret 1975/76 var motsvarande antal 2665. Under läsåret 1976/77 genomgick dessutom 2254 elever vidareutbildningskurser för sjuksköterskor jämfört med 2196 läsåret 1975/76.

Antal elever som genomgått kurser anordnade av Statens Institut för Högre Utbildning av Sjuksköterskor (SIHUS) var 228 ht 1976 och 142 vt 1977.

Spris program

Spris – sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut – har utsänt en skrift om sitt arbetsprogram 1978–80. I en mycket koncis sammanfattning heter det:

Patienten kräver:
god medicinsk vård, personligt engagemang, förbättrad information, delaktighet och medinflytande

Personalen kräver:
meningsfullt arbetsinnehåll, god arbetsmiljö, medbestämmande

Skattebetalarna kräver:
god hushållning, måttlig utbyggnadstakt

Mer behöves kanske inte säjas men programbladet utvecklar:

Patienten har uttryckt och kommer i allt högre grad att ställa krav, som sträcker sig utöver en tekniskt fullgod sjukvård med den grundtrygghet som ligger i kunnig personal och väl utvecklade resurser för diagnostik och behandling. Kraven gäller ökat personligt engagemang och förbättrad information; delaktighet i aktiviteterna omkring och med den egna kroppen; respekt för varje människas unika hjälpbehov och rätten att få det tillgodosett på sina villkor.

Sjukvårdens personal kräver inte bara ett tryggt arbete utan också ett arbetsinnehåll, som tillvaratar och utvecklar kunskaper och erfarenheter. Rationalisering gäller idag inte enbart effektivitet utan också god arbetsmiljö med ökat hänsynstagande till människors behov och utvecklingsmöjligheter. Det kommer att kräva omprövning av många arbetsrutiner men ger också sjukvården möjligheter att ta till vara de anställdas engagemang för att lösa väsentliga vårdproblem.

För *skattebetalarna* har hälso- och sjukvårdens utbyggnad inneburit att landstingsskatten tagit en allt större andel av inkomsterna. Detta har medfört skärpta krav på en god hushållning med knappa resurser samt en avsevärt begränsad utbyggnadstakt av sjukvården under 70-talets första del. Någon ljusning kan inte skönjas för sjukvårdens ekonomi. Snarare kan man frukta en ännu ogynnsammare utveckling än under senare år.

Konflikten mellan förbättringsambitionerna och begränsade ekonomiska resurser gäller alla projekt

Spri arbetar med. Denna motsättning bör inte dominera projektarbetet, utan det gemensamma intresset är att utveckla verksamheten och för de beslutande politikerna allsidigt redovisa olika alternativ och dess konsekvenser.

Kraven på sjukvården från patienter och sjukvårdspersonal har bildat utgångspunkt för en analys av Spris verksamhet. Slutsatserna av analysen i den mån dessa innebär ändringar i Spris verksamhetsinriktning, redovisas i det följande. Uppdelningen i olika avsnitt beror på att det var praktiskt att gå fram i anslutning till Spris nuvarande programindelning.

Nu måste sjukvården bli effektiv

Sätter *Landstingens tidskrift* (14/77) som rubrik över en artikel om Spris symposium på Malmö allmänna sjukhus om "produktionskontroll i sjukvården". Under ordet måste stryks ett tjockt strek.

Sjukvården har varit en kraftigt ökande sektor inom samhället. De senare årens krassa ekonomiska verklighet har emellertid visat att de ständigt ökande resursernas dagar nu är förbi. Sjukvården måste anpassas till de nya, kärvare förhållandena. Samtidigt kräver man att sjukvården ständigt skall förbättras genom mera personal, mera och bättre teknisk utrustning och flera vårdinstitutioner.

Det hela blir en ekvation som inte riktigt går ihop.

Vid symposiet i Malmö diskutera de politiker, tjänstemän och läkare hur man kan effektivisera och förbättra sjukvården inom de ekonomiska ramar som nu finns. Den politiska viljan att förbättra finns kvar oförändrad sedan tidigare, men resurstillväxten har avstannat.

– Vi måste nu, konstaterade Spris chef, Thorsten Thor, fortlöpande ompröva de metoder och rutiner som används i sjukvården. Det är här produktionskontrollen kommer in. Genom systematisk och noggrann prövning av de metoder och rutiner som utnyttjas i sjukvården får vi en möjlighet till självfektivering – resultatet kan ställas emot resursinsats, alternativa metoder prövas och utvärderas, ineffektiva eller förlegade metoder kan utmönstras. Genom en vid tillämpning

av produktionskontrollmetoder kan vi få den återföring på bred front som alltför mycket hittills saknats i sjukvården. Vi har inte råd längre att fortsätta utan den möjligheten.

Riksbanksfonden utdelar 8 milj. kr.

Riksbanksens jubileumsfond har vid sitt höstsammanträde delat ut drygt 8 milj. kronor till forskning inom olika områden. De allra flesta projekt som fått anslag är sådana som fonden stött under flera år men en del nya projekt har också tillkommit. I och med detta utdelningstillfälle har fonden sedan den bildades delat ut drygt 235 milj. kr. Varje år beviljas anslag på ca 25 milj. kronor.

Majoriteten av ledamöterna i fondens styrelse är riksdagsledamöter. En av anledningarna till det stora medborgarinflytandet är att fonden skall stödja sådan forskning som har med samhället och människornas situation i samhället att göra.

Ca 50 % av fondens pengar går till samhällsvetenskaplig forskning och resten beviljas till projekt inom de humanistiska, medicinska och naturvetenskapliga områdena.

Fonden stöder även i år ett par projekt som syftar till att förbättra möjligheterna för hörselskadade och döva att kunna kommunicera sinsemellan och med hörande. Bengt Sigurd vid Stockholms universitet har fått 216 000 kr för projektet "Dövas teckenspråk" som inventerar teckenspråkets teckenförråd och analyserar dess struktur. Man vill konstruera ett skriftsystem för teckenspråket och undersöka mimikens, särskilt ögonens och munnsens betydelse samt övriga kroppsrörelsernas funktion i språket. Teckenspråket är det naturliga sättet för döva att kommunicera men man har för närvarande mycket liten kunskap om detta språk. Man räknar med att projektets resultat kan komma att få mycket stor betydelse när det gäller undervisning av hörande och döva i teckenspråk.

Vid KTH bedrivs ett projekt som kallas "Talfel och talträning med gravt hörselskadade och döva". Projektet som leds av János Mártony har beviljats 149 000 kr. Syftet är att se efter hur man kan öka effektiviteten hos talträningen med hörselskadade och döva barn. Man vill bl. a. genom ökat tekniskt kunnande ge

möjligheter till att förbättra deras talproduktion och därmed möjligheter till oral kommunikation. Detta bidrar till att bryta de dövas isolering och till att förbättra deras framtida möjligheter på arbetsmarknaden.

Bland övriga projekt som stöds är studier av tvåspråkiga skolelever (finskspråkiga barn) och en tvärvetenskaplig undersökning av "beteendeberoende".

Barn på sjukhus — lekterapi

Barn som är på sjukhus skall ha möjlighet att vara med i samma slag av verksamhet som i förskola och fritidshem. Det säger förskolelagen. Men alla sjukhus kan inte erbjuda sådan verksamhet. Nu har regeringen beslutat att anslå 550 000 kr till socialstyrelsen till fortsatt information om barn på sjukhus. Pengarna tas ur allmänna arvsfonden och skall omfatta verksamhet under 1977 och 1978.

Syftet med informationen är att ge personal, politiker och planerare större insikt i barnens och föräldrarnas speciella situation på sjukhus. Ett annat syfte är att skapa debatt för att förbättra hela sjukhusmiljön för barnen och deras familjer.

Socialstyrelsen har tidigare fått medel, dels till informationsarbete, dels till försöksverksamhet för barn på sjukhus. En projektgrupp har gjort undersökningar som visar att också i nya sjukhus finns brister, bl. a. när det gäller lokalernas utformning.

Under ett år har projektgruppen genomfört informationsdagar och kurser i samarbete med landsting och enskilda sjukhus. Arbetet kommer att fortsätta under 1978.

Socialstyrelsen har i sin serie Socialstyrelsen redovisar gett ut en rapport "Leken läker", om försök med lekterapi på Karolinska sjukhuset.

Försöket innebar dels en utveckling av lekterapi på i första hand barnklinikerna, dels utformning av en stimulerande utemiljö i anslutning till sjukhuset. Försöken utföll väl. Både personal och föräldrar vill ha en fortsatt utveckling av lekterapi. Enligt rapporten har utvecklingen av lekterapi betytt att behandlingsklimatet blivit märkbart bättre och att barnen finner sig mer tillrätta i sjukhusmiljön än tidigare.

Byggnadsstadgan blir handikappvänligare

De handikappades riksförbund meddelar:

— Ett viktigt etappmål. Så kan man karakterisera ändringen av byggnadsstadgans paragraf 42 a. Från och med juli 1977 skall alla nya offentliga byggnader, arbetsplatser och bostadshus över två våningar göras tillgängliga för alla medborgare. Tillgängliga även för handikappade. Bestämmelsen gäller likaså vid omfattande reparationer.

Den här förändringen av en mycket viktig paragraf i byggnadsstadgan är till stor del resultat av DHR:s mångåriga politiska och opinionsbildande arbete.

I dag är vi ännu långt ifrån ett samhälle som tillgodoser allas rätt till arbete, utbildning, kultur, möjligheter att ta sig fram på gator och torg och färdas med allmänna färdmedel etc.

DHR utgår ifrån att alla människor har lika värde och lika rättigheter att fungera i samhället. De flesta av oss är överens om den tankegången. DHR säger: Låt inte detta bli tomma ord utan omsätt det i konkreta åtgärder. Medvetandegör allmän opinion och beslutsfattare. Satsa på forskning, använd tekniken och ge handikappade, därav ca en miljon rörelsehindrade, chansen till ett rikt och meningsfullt liv. Den marginella ofta obefintliga extra kostnaden för handikappanpassning av samhället och därmed ökad komfort för alla har vi råd med.

Kraven från handikappade börjar i dag ge resultat. Vi väntar i höst en proposition byggd på HAKO (utredningen av handikappanpassad kollektivtrafik). Sysselsättningsutredningen presenterar betänkande om allas rätt till arbete. Handikapputredningens sjätte del "Kultur åt alla" med många progressiva förslag har vunnit gehör hos regering och riksdag och är på väg att förverkligas.

Radio—tv och handikappade

Hörselfrämjandet har yttrat sig över radioutredningens förslag och säger bl a att det i det nya avtalet mellan staten och Sveriges Radio bör införas skyldighet för Sveriges Radio att

textsätta alla program utom när detta omöjliggöres av tekniska skäl och att detta skall vara genomfört senast 1980, refererar *Auris*, Hörselfrämjandets tidskrift (7/77).

Hörselfrämjandet går i sitt svar inte in på de övergripande förslagen till ändrad organisationsform och struktur för Sveriges Radio utan uppehåller sig vid de avsnitt som direkt berör de hörselskadade och deras möjligheter att tillgodogöra sig framför allt televisionens program.

Hörselfrämjandet vill dock framhålla att en föreslagen utbyggnad av TV med fler sändningstimmar och "bättre kvalitet" kan komma de hörselskadade till godo, liksom förslaget att göra TV-programmen mer tillgängliga för stora publikgrupper genom större satsningar på bearbetade och gestaltande program.

I sitt remissvar uttalar Hörselfrämjandet en förhoppning om fortsatt samarbete med Sveriges Radio i syfte att gemensamt finna lösningar på problem som textsättning, sättet att "hallå" och läsa nyheter (talteknik), bakgrunds ljud, illustrationer etc.

Samarbetet mellan Sveriges Radio och handikapporganisationerna bör enligt Hörselfrämjandets mening baseras på direkta kontakter mellan berörda parter, alltså mellan SR och respektive handikapporganisation. Men samarbetet torde också kunna realiseras genom de publikråd som utredningen föreslår skall inrättas med uppgift att ge synpunkter på programmen och programplanerna.

Rådets sammansättning bör, enligt utredningen, bli sådan att den speglar skilda organisationers omfattning och betydelse. "Tonvikten bör läggas på organisationer av folkrörelsekaraktär", skriver utredningen och fortsätter: "Utrymme bör exempelvis kunna lämnas åt handikappgrupper".

Telefoner för dövblinda i Norden

Vid den första världskonferensen för dövblinda som nyligen avslutats i New York framkom bl. a. att planerna på telefoner för döva och för dövblinda har kommit långt i Sverige och Norden.

De döva talar med ett tangentbord och ser med en bildskärm. Sådana

telefoner kommer att finnas på marknaden vid årsskiftet. Eftersom alla abonnenter i Sverige inte kan ha en sådan telefon ska den döva i framtiden kunna ringa upp en särskild telestation, som förmedlar samtalet.

De dövblinda kommer på motsvarande sätt att få telefoner som överför punktskrift. De nordiska televerken håller på med standardiseringsarbetet för att kunna ansluta dessa telefoner till sina nät.

Det skulle gamle Graham Bell ha tyckt om, kommenterar *Sv.D.* Han uppfann ju egentligen telefonen som ett tekniskt hjälpmedel för hörselskadade.

BRÅ varnar för konstskoj

Konstförfalskningar, bedrägerier i samband med försäljning av falsk konst och konststöldar har ökat markant under senare år. 1975 anmäldes 321 inbrott och stöldar i landet där det stals konstverk för ca 4,5 milj kronor. 1976 uppgick värdet av stulen konst vid 428 inbrott till mer än det dubbla – över 11 milj kronor.

Under de tre senaste åren har kriminalpolisen i Stockholm utrett ett stort antal konstförfalskningar och bedrägerier och tagit i beslag mer än 400 falska målningar med svenska och utländska mästarnamn.

Trots att många förfalskningar är av låg kvalitet har de sålts till betydande belopp. Alltför många konstspekulanter bryr sig mer om tex signaturen på en målning än dess kvalitet. Den sortens spekulation gör det lättare för förfalskarna.

Det här är några uppgifter ur broschyren "Falsk eller stulen?" som har utarbetats av en expertgrupp inom Brottsförebyggande rådet, BRÅ.

Broschyren ger tips om hur man kan skydda sig mot falsk och stulen konst. BRÅ vill därmed medverka till att förebygga konstförfalskningar och stöldar och halerier av konst och antikviteter.

Ett flygblad med upplysningar om broschyren har skickats till alla polisdistrikt, konsthandlare och museer. Broschyren kan rekvideras hos försäkringsbolaget Trygg-Hansa.

Arbetsbarometern ostadig

Färre arbetsgivare än tidigare anger i år behov av att öka antalet anställda under 1978. Andelen bristyrken har även minskat jämfört med 1978. Det rådande konjunkturläget har satt påtagliga spår i arbetsgivarnas efterfrågan på de personalgrupper med oftast längre utbildning som ingår i denna undersökning.

Detta är några resultat från en enkät som Statistiska Centralbyrån gjort under hösten 1977 (september-oktober) bland ca 1900 arbetsgivare inom såväl näringsliv som olika myndigheter och förvaltningar. Man har bedömt anställningsbehov, rekryteringsläge och tillgång på sökande till olika befattningar för 81 olika personalgrupper – de flesta med längre utbildning.

När brist på sökande föreligger avser den i första hand sökande med praktik och omfattar ca hälften av grupperna. Inom de mer utpräglade bristyrkena t. ex. inom *vårdsektorn* kan bristerna även avse nyexamine-rade.

För vissa bristyrken har rekryteringsläget försämrats t. ex. för tandsköterskor, dietister, hälso-vårdsinspektörer, slöjdlärare.

Tillgången på nyexaminerade med *teknisk-naturvetenskaplig* utbildning är mycket god över nästan hela fältet. Rekryteringsläget för sökande med praktik har i många fall även förbättrats. Det är emellertid påtagligt att behovet av arbetskraft nästan genomgående är oförändrat för nästa år. Detta gäller även för personalgrupper som under tidigare år redovisat ökning. För påfallande många grupper uppges heller inget ökat behov fram till 1980. Detta kan tolkas som ett tecken på försämrat arbetsmarknadsläge för de teknisk-naturvetenskapliga utbildningarna. Det är dock ej bara på detta område som arbetsmarknaden upplevs som svag. Detta gäller exempelvis också personer med samhällsvetenskapliga utbildningar.

På *lärarnas arbetsmarknad* märks vissa förändringar. Den tidigare goda tillgången på mellanstadie-lärare har delvis minskat vilket även visar sig i försämrat rekryteringsläge i stora delar av landet. En tendens som gäller även gymnastiklärare. För lågstadielärare är tendensen snarast den motsatta.

Den svaga sjöfartskonjunkturen har fått markanta utslag i efterfrågan

på sjökapten/styrmän, sjöingenjörer/maskinister samt radiotelegrafister. Dessa tidigare bristyrken är nu tydliga överskottsyren vad avser tillgången på sökande.

Nämnden för alkoholfrågor

Ledamöterna i socialstyrelsens nämnd för alkoholfrågor, som från 1 januari 1978 får det övergripande statliga ansvaret för alkoholfrågorna, har utsetts av regeringen. Nämnden består av företrädare från arbetslivets organisationer, idrottsrörelsen, ungdomsorganisationerna, nykterhetsrörelsen m. fl. Organisationerna har själva föreslagit sina representanter.

– Nämndens breda representation innebär ett stort och viktigt ansvarstagande från alla dessa föreningar i arbetet mot alkoholmissbruket. Bekämpningen i alkoholmissbruket har med andra ord blivit en fråga för hela folkrörelse-Sverige, säger socialminister Rune Gustavsson.

- Nämndens uppgifter blir bl. a. att
- ta initiativ till åtgärder med alkoholpolitisk anknytning,
 - förbereda socialstyrelsens ställningstaganden i frågor som rör alkoholpolitiken,
 - yttra sig över förslag till anslagsframtällning och andra liknande frågor,
 - fördela medel som ställs till socialstyrelsens förfogande för information i alkoholfrågor,
 - fördela medel till den i regeringens alkoholpolitiska proposition föreslagna försöksverksamheten med fritidsaktiviteter,
 - yttra sig om fördelning av medel till uppdragsforskning.

Ordförande i nämnden var socialstyrelsens verksamhetschef Bror Rexed, som ju dock nu övergår i internationell tjänst.

Nämndens ledamöter är: utredningssekreterare Ingemar Färm, Stockholm, 2:e vice ordföranden Arne Gustavsson, Stockholm, överläkaren Bertil Kettner, Falun, civilekonomen Margareta Regnell, Sthlm, rektorn Stina Ljunggren, Stockholm, rektorn Björn Höjer, Saltsjö-Boo, kommunalrådet Perlof Holst, Nässjö, landstingsledamoten Nils Brage Nordlander, Uppsala, kommunalrådet Lars Danarö, Dande-

ryd, riksdagsledamoten Evert Svensson, Kungälv, förbundsordföranden Rolf Persson, Stockholm, förbundssekreteraren Håkan Bystedt, Stockholm, sekreteraren Mailis Dahlberg, Sundbyberg, förbundsordföranden Bertil Strandberg, Alingsås.

Skrämmande rasism – i Sverige

Hur fördomsfull och rasistisk är egentligen Medelssvensson? Frågan tränger sig på med anledning av ett TV-program, Studio S, om våra attityder till invandrarna. Och det var denna gång inte raggare som intervjuades utan högst vanliga, hyggliga medelålders och äldre svenskar i en svensk småstadssidyll, kommenterar *Arbetsgivaren* (40/77).

Det haglade av uttalanden av typ: "svarthuvudena tar våra jobb, de är lata, de bör skickas hem." Av några intervjuer med svenskar framgick att de bemötte sina utländska arbetskamrater rasistiskt också på sina arbetsplatser.

TV-programmet gav ytterligare ett belägg för hur viktigt det är att se upp – inte minst lokalt, i kommunerna och på arbetsplatserna – med sådana tendenser. Man bör påminna om den stora betydelse invandrarna haft för den ekonomiska tillväxten, för vårt välbefinnande och för det enskilda företaget. I olika sammanhang finns det också anledning erinra om den grundprincip för invandarpolitiken som alla partier och alla parter anslutit sig till: de invandrare som fått rätt etablera sig i Sverige skall likabehandlas med den infödda befolkningen. Det är en princip som bl. a. aktualiseras i samband med att företag måste minska sin arbetsstyrka. Det finns tydligen de som anser att invandrarna skall få gå först – oavsett anställningstid.

Företagen kan också på annat sätt söka förebygga misshälligheterna mellan invandrarna och deras arbetskamrater. I handledningen *Invandrarfrågorna* i företagen – gemensamt utgiven av SAF, LO och invandrarverket – rekommenderas de lokala parterna att underlätta kontakter mellan invandrare och svenskar. Det kan bl. a. ske genom information och genom att företagen och facket gemensamt utser kontaktombud med invandrarna.

Riksdagsnej till akupunkturutredning

Tre motioner i vårdfrågor har avslagits av riksdagen. Ulla Ekelund, c, och Bertil Jonasson, c, begärde i sin motion utredning av och åtgärder för legitimationen av Doctors of Naprapathy.

Utskottet menade att det uppdrag som medicinalvårdskommittén fått att utreda Doctors of Chiropractic också kommer att gälla personer med utbildning som doctors of naprapathy.

Maj-Britt Theorin, s, yrkade i sin motion att forskning skall ske kring akupunktur, att kontakt med Kina och kinesisk utbildning i akupunktur initieras samt att frågan om utbildning i akupunktur som behandlings- och bedövningsmetod utreds. Utskottet yttrade sig redan 1974 i denna fråga och ansåg då att akupunktur som behandlings- och bedövningsmetod ännu inte kunde accepteras inom svensk sjukvård utan att ytterligare forsknings- och utvecklingsarbete krävdes. Utskottet menade också att studier med anknytning till akupunkturmetoden görs och att utvecklingen i andra länder följs och riksdagen avlog därför motionen.

Birgitta Hambræus m. fl. c, yrkade i sin motion en översyn av kvacksalverilagen. Hon menar att vården vid många hälsohem är omvittnat god men att kvacksalverilagen förbjuder behandling av vissa sjukdomar och av barn under åtta år. Utskottet menade att kvacksalverilagen är tillämplig endast på sådana hälsohem, där läkare eller annan medicinsk personal inte finns tillgänglig. Utskottet ville inte tillstyrka att sådana hem skall undantas från kvacksalverilagen och föreslog därför riksdagen att avslå motionen.